

Nhu cầu được tư vấn của học viên đào tạo giảng viên Khoa học xã hội nhân văn ở Học viện Chính trị trong bối cảnh hiện nay

Nguyễn Việt Tiến*, Nguyễn Văn Kiên*, Phạm Thái Tân**

TS. Học viện Chính trị, Bộ Quốc phòng

**ThS. Học viện Chính trị, Bộ Quốc phòng

Received: 4/4/2024; Accepted: 9/4/2024; Published: 12/4/2024

Abstract: People's lives in general do not always go as smoothly as they would like. In the process of human activity, there are always many contradictions and difficulties that arise. At those times, they need help to better adapt to their living situations and develop themselves. Therefore, they need advice to resolve conflicts and difficulties. Students training as lecturers in social sciences and humanities at Academy of Politics need advice during the training process which include: the need for consulting on learning, scientific research skills, training, personal development and communication.

Keywords: Consulting needs, students, learning, scientific research, personal development.

1. Đặt vấn đề

Để tồn tại và phát triển, con người cần phải được thỏa mãn các nhu cầu nhất định như: ăn, mặc, ở, học tập, lao động, giải trí, giao tiếp, phát triển bản thân... Nhu cầu là cội nguồn của tính tích cực, nó là yếu tố quyết định tạo ra tính tích cực, mọi hành vi của con người đều do sự thúc đẩy của những nhu cầu nào đó. Nhu cầu định hướng và quyết định mọi hoạt động của con người, nhu cầu sẽ tạo ra cảm giác thoải mái ở con người khi nhu cầu được thỏa mãn và có thể gây ra những hệ lụy không tốt khi nhu cầu không được thỏa mãn.

Học viên các trường sĩ quan trong Quân đội nhân dân Việt Nam luôn có những nhu cầu được tham vấn, tư vấn, trợ giúp về nhiều nội dung như học tập, nghiên cứu khoa học, rèn luyện, giao tiếp, nhu cầu tư vấn về phát triển bản thân và nhu cầu tư vấn về phát triển nghề nghiệp quân sự. Học viên đào tạo giảng viên Khoa học xã hội nhân văn ở Học viện Chính trị đa số đã là cán bộ chính trị cấp đại đội ở các học viện nhà trường, các đơn vị trong toàn quân về học tập, với mục tiêu yêu cầu đào tạo gắn với xu hướng nghề nghiệp, trong quá trình học tập do những thay đổi về môi trường hoạt động, tính chất công việc và mục tiêu yêu cầu đào tạo nên một số học viên gặp không ít khó khăn cần được tư vấn của các lực lượng sư phạm trong Học viện.

Theo Hoàng Phê: Tư vấn là góp ý kiến về vấn đề được hỏi, nhưng không có quyền được hỏi. Tác

giả M.Fall định nghĩa một cách đơn giản rằng. “Tư vấn là việc tôi và anh cùng nói về người đó, điều đó nhằm mục đích để thay đổi”.

2. Nội dung nghiên cứu

Từ cơ sở lý luận về nhu cầu, kế thừa kết quả nghiên cứu về nhu cầu tham vấn, trợ giúp, tư vấn của học sinh, sinh viên, học viên các trường sĩ quan Quân đội. Qua khảo sát thực tế bằng phương pháp điều tra bằng bảng hỏi; xin ý kiến chuyên gia là các nhà khoa học thuộc chuyên ngành tâm lý học và trao đổi với các cán bộ là thủ trưởng đơn vị quản lý học viên, có thể xác định nội dung nhu cầu được tư vấn của học viên đào tạo giảng viên Khoa học xã hội nhân văn ở Học viện Chính trị gồm: nhu cầu tư vấn về học tập, nhu cầu tư vấn về kỹ năng nghiên cứu khoa học, nhu cầu tư vấn về rèn luyện, nhu cầu tư vấn về sự phát triển bản thân và nhu cầu tư vấn về giao tiếp.

2.1. Nhu cầu tư vấn về học tập

Đối với học viên, học tập là nhiệm vụ trung tâm là hoạt động chủ đạo tại nhà trường, quá trình học tập, học viên không chỉ lĩnh hội các kiến thức, kỹ xảo, kỹ năng nghề nghiệp quân sự, các phẩm chất để phát triển nhân cách mà cần phải biết cách vận dụng những tri thức đã học để giải quyết các vấn đề thực tiễn nghề nghiệp sau này vì vậy, học viên có mong muốn được tư vấn về các vấn đề liên quan đến quá trình học tập.

Nhu cầu tư vấn về học tập của học viên xuất phát

từ chính hoạt động học tập của họ trong quá trình đào tạo, những vấn đề làm xuất hiện nhu cầu này ở học viên là những khó khăn của họ trong quá trình học tập; sự thay đổi của các nội dung, hình thức và phương pháp dạy học ở môi trường học tập mới; tính đặc thù của quá trình đào tạo trong môi trường quân sự và những đòi hỏi cao về mục tiêu yêu cầu đào tạo của Hệ, của Học viện. Cụ thể đó là nhu cầu tư vấn về kỹ năng giải quyết tình huống trong quá trình học tập; nhu cầu tư vấn về xác định kế hoạch, mục tiêu học tập; nhu cầu tư vấn về phương pháp học tập; nhu cầu tư vấn về tìm kiếm tài liệu, chất lọc thông tin phục vụ quá trình học; nhu cầu tư vấn về kỹ năng ghi chép, kỹ năng đọc tài liệu; nhu cầu tư vấn về kỹ năng làm việc nhóm; nhu cầu tư vấn về kỹ năng tóm lược nội dung; nhu cầu tư vấn về kỹ năng viết bài luận; nhu cầu tư vấn về kỹ năng ôn thi.

Một điều quan trọng nữa đó là học viên đào tạo giảng viên Khoa học xã hội nhân văn ở Học viện Chính trị đều đã tốt nghiệp các trường đại học do vậy quá trình học tập tại Học viện đa số các học viên đã có những kỹ năng tự học tuy nhiên do tính chất, nội dung, phương pháp học tập và mục tiêu yêu cầu đào tạo nên nhiều đồng chí còn bỡ ngỡ với nội dung, phương pháp học tập mới trong quá trình học tập do vậy rất nhiều học viên có nhu cầu được tư vấn về một số kỹ năng tự học. Trong số này có thể thấy học viên năm thứ nhất có nhu cầu tư vấn cao hơn học viên năm thứ hai về nội dung học tập nói chung và kỹ năng tự học nói riêng. Một số nhu cầu tư vấn về kỹ năng tự học mà học viên mong muốn như: kỹ năng lập kế hoạch, xác định mục tiêu; kỹ năng chọn lọc thông tin, tài liệu thích hợp; kỹ năng tìm kiếm các đánh giá, phản hồi.

2.2. Nhu cầu tư vấn về kỹ năng nghiên cứu khoa học

Cùng với học tập thì nghiên cứu khoa học là một trong những nhiệm vụ trung tâm trong quá trình học tập tại Học viện. Học viên đào tạo giảng viên Khoa học xã hội nhân văn ở Học viện Chính trị phải tham gia nghiên cứu khoa học ở các cấp độ khác nhau và nghiên cứu khoa học là một nhiệm vụ bắt buộc trong quá trình học tập của người học viên. Nhiều học viên ở các đơn vị về học còn khá bỡ ngỡ với nhiệm vụ nghiên cứu khoa học do vậy họ có mong muốn được tư vấn về các nội dung liên quan đến hoạt động nghiên cứu khoa học như: mong muốn được tư vấn về kỹ năng phát hiện vấn đề, hình thành

ý tưởng nghiên cứu; mong muốn được tư vấn về kỹ năng lựa chọn, xác định nội dung nghiên cứu; kỹ năng xây dựng kế hoạch triển khai nghiên cứu; kỹ năng xây dựng đề cương nghiên cứu.

Trong nghiên cứu khoa học ngoài việc lựa chọn được vấn đề nghiên cứu phù hợp với khả năng, đúng tâm, có ý nghĩa thiết thực về lý luận và thực tiễn, có tính khả thi cao, có thể ứng dụng được trong thực tiễn thì học viên còn mong muốn được tư vấn về kỹ năng lập đề cương nghiên cứu, kỹ năng triển khai đề cương nghiên cứu theo công đoạn, kỹ năng tìm tài liệu, kỹ năng nghiên cứu tài liệu, tra cứu thông tin, kỹ năng phân tích, xử lý số liệu, kỹ năng phân tích, bình luận số liệu, kỹ năng sử dụng các phương pháp nghiên cứu.

2.3. Nhu cầu tư vấn về rèn luyện

Học viên đào tạo giảng viên Khoa học xã hội nhân văn ở Học viện Chính trị đều là sĩ quan và có thâm niên công tác tại các cơ quan, đơn vị, nhà trường trong toàn quân đa số đã là cán bộ lãnh đạo, chỉ huy cấp phân đội nên mức độ biểu hiện về nhu cầu tư vấn về rèn luyện được thể hiện ở mức thấp tuy nhiên, quá trình đào tạo tại Học viện lại đòi hỏi rất cao về hoàn thiện phát triển các phẩm chất nhân cách người cán bộ chính trị, giảng viên khoa học xã hội nhân văn quân sự. Môi trường đào tạo tại Học viện với những yêu cầu nghiêm ngặt của điều lệnh, điều lệ và kỷ luật quân sự, bên cạnh đó, cường độ lớn và yêu cầu rất cao của các hoạt động rèn luyện sức khỏe, thói quen sinh hoạt, phương pháp, tác phong công tác, những cám dỗ của cuộc sống tự do, thoải mái bên ngoài Quân đội... đã làm nảy sinh ở học viên những khó khăn nhất định. Cùng với đó, với mong muốn được tư vấn, hỗ trợ để có thể thực hiện tốt hơn, với tâm lý thoải mái hơn đối với các hoạt động rèn luyện theo mục tiêu, yêu cầu đào tạo, có sự phát triển toàn diện trong tương lai, đã làm xuất hiện ở học viên nhu cầu tư vấn về rèn luyện trong quá trình đào tạo. Học viên có mong muốn được tư vấn về kỹ năng rèn luyện thói quen, nề nếp sinh hoạt, mong muốn được tư vấn về kỹ năng rèn luyện phương pháp, tác phong của người sĩ quan, người giảng viên, nhu cầu tư vấn về rèn luyện phong cách sư phạm của người giảng viên, mong muốn được tư vấn để hoàn thiện, phát triển hệ thống chuẩn mực trong phẩm chất đạo đức, lối sống.

2.4. Nhu cầu tư vấn về giao tiếp

Bước vào học tập, rèn luyện tại Hệ, tại Học viện

Chính trị các mối quan hệ, giao tiếp của học viên trở nên đa dạng, phong phú hơn rất nhiều so với trước đây. Cùng với những mối quan hệ, giao tiếp trong đơn vị như: giao tiếp với giảng viên; cán bộ quản lý; đồng chí, đồng đội, học viên vẫn phải duy trì những mối quan hệ giao tiếp với bạn bè ở đơn vị cũ và ngoài Quân đội; người yêu, bạn khác giới; người thân, gia đình...Tuy nhiên, tính chất của các mối quan hệ đã làm cho học viên gặp phải những khó khăn nhất định trong các mối quan hệ, giao tiếp ấy. Bên cạnh đó, với mong muốn vừa thực hiện đúng chuẩn mực vừa phát triển các mối quan hệ, giao tiếp trong đơn vị, vừa duy trì, đồng thời phát triển các mối quan hệ, giao tiếp ngoài Quân đội, đã làm nảy sinh ở học viên nhu cầu tư vấn về lĩnh vực giao tiếp trong quá trình đào tạo. Nhu cầu tư vấn về giao tiếp của học viên thường biểu hiện ở những đòi hỏi, mong muốn được tư vấn về: kỹ năng giao tiếp với giảng viên; kỹ năng giao tiếp với cán bộ quản lý; kỹ năng giao tiếp với đồng chí, đồng đội; kỹ năng giao tiếp với bạn bè ngoài Quân đội; kỹ năng giao tiếp với người thân, gia đình; kỹ năng thiết lập các mối quan hệ; kỹ năng điều khiển, điều chỉnh trong quá trình giao tiếp; kỹ năng thuyết phục các đối tượng giao tiếp.

2.5. Nhu cầu tư vấn về sự phát triển bản thân

Theo Abraham Maslow mọi cá nhân đều có nhu cầu phát triển bản thân, phát triển bản thân diễn ra suốt cuộc đời của con người, tuy nhiên ở những giai đoạn nhất định nhu cầu phát triển bản thân đóng vai trò quan trọng khác nhau. Đối với học viên đào tạo giảng viên Khoa học xã hội nhân văn phát triển bản thân là một nhu cầu quan trọng để hoàn thiện phát triển nhân cách. Thực tiễn cho thấy, mọi hoạt động của học viên gần như được thực hiện theo một kế hoạch được xác định mà các học viên phải tuân theo. Chính vì vậy, sự gò bó trong quá trình hoạt động sẽ gây những khó khăn nhất định, cùng với đó là nhu cầu được phát triển bản thân hơn nữa làm nảy sinh ở học viên nhu cầu được tư vấn về những vấn đề liên quan đến sự phát triển bản thân họ. Học viên có nhu cầu được tư vấn về các nội dung liên quan đến phát triển cá nhân để có thể nhận biết và phát huy được năng lực, sở trường của mình; nhu cầu được tư vấn để nâng cao nhận thức về bản thân; nhu cầu được tư vấn để xây dựng và làm mới hình ảnh cá nhân; mong muốn được tư vấn để biết cách quản lý cảm xúc, phát triển các mối quan hệ và có kỹ năng thích ứng

với các điều kiện sống khác nhau, bên cạnh đó học viên cũng có những nhu cầu được tư vấn như phát triển tinh thần, nhu cầu được tư vấn để phát hiện và bồi dưỡng khả năng; phát triển sự nghiệp, nâng cao sức khỏe, thực hiện ước mơ; nâng cao vị thế xã hội.

3. Kết luận

Xã hội càng phát triển thì nhu cầu của con người cũng càng phong phú và đa dạng, chính vì vậy, trong quá trình tìm kiếm những điều kiện đáp ứng những nhu cầu ấy, con người có thể gặp phải những khó khăn, trở ngại nhất định. Những lúc đó, con người sẽ tìm kiếm sự hỗ trợ từ những người xung quanh, mong muốn nhận được sự tư vấn từ những người có chuyên môn để bản thân họ có thể có những cách thức giải quyết hiệu quả. Những nhu cầu tư vấn của học viên đào tạo giảng viên Khoa học xã hội nhân văn ở Học viện Chính trị là những nhu cầu cơ bản, thiết thực góp phần giải quyết những khó khăn, vướng mắc để hoàn thiện và phát triển bản thân đáp ứng mục tiêu, yêu cầu đào tạo của Học viện của Quân đội góp phần xây dựng Quân đội nhân dân cách mạng, chính quy, tinh nhuệ, từng bước hiện đại trong tình hình mới.

Tài liệu tham khảo

1. Nguyễn Đạt Đạm (2020), *“Nhu cầu tham vấn tâm lý của học viên các trường sĩ quan Quân đội nhân dân Việt Nam”*, Luận án tiến sĩ Tâm lý học, Hà Nội.
2. Nguyễn Thị Liên (2007), *Nhu cầu được tư vấn về sức khoẻ sinh sản của sinh viên đại học sư phạm Hà Nội*, Tạp chí tâm lý học, số 4-2007.
3. Fall M (1995). “Planning for consultation - An aid for elementary school counselor”, *Journal School Counselor*, (No.43), tr.151 – 157.
4. Hoàng Phê (2021), *Từ Điển Tiếng Việt*, Nxb Hồng Đức, Hà Nội,.
5. Nguyễn Thơ Sinh (2006), *Tư vấn tâm lý căn bản*, NXB Lao động, Hà Nội.
6. Bùi Thị Thoa (2012), *Nhu cầu được trợ giúp tâm lý của học sinh trong một số trường trung học phổ thông huyện Đan Phượng, TP Hà Nội*, Luận văn Thạc sỹ, Hà nội,.
7. Nguyễn Văn Tuấn (2007), *Nhu cầu văn hoá tinh thần của bộ đội ra đa ở các sư đoàn phòng không hiện nay*, Tạp chí Tâm lý học, số 9-2007.
8. Đinh Hùng Tuấn (2005), *Vấn đề tư vấn tâm lý trong Quân đội nhân dân Việt Nam*, Tạp chí tâm lý học, số 3-2005.